

ดนตรี-นาฏศิลป์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สอนโดย

ครูสำเร็จ เทียงดีฤทธิ์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์

ดนตรีกับสังคม

และวัฒนธรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. เปรียบเทียบการใช้องค์ประกอบดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกันได้
๒. บรรยายบทบาทและอิทธิพลของดนตรีในวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ได้
๓. บรรยายอิทธิพลของวัฒนธรรมและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่มีต่อรูปแบบของดนตรีในประเทศไทยได้

องค์ประกอบของดนตรีในสังคมและวัฒนธรรม

- **ดนตรี** มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของเสียงที่เรียบเรียงขึ้นเป็นทำนอง การเกิดทำนองเพลงได้ต้องนำองค์ประกอบส่วนย่อยต่างๆ มารวมเข้าด้วยกัน ดนตรีของชนชาติต่างๆ ทั้งดนตรีไทย ดนตรีจีน ดนตรีอินเดีย ดนตรีเปอร์เซีย และดนตรีตะวันตก ต่างต้องมีส่วนประกอบสำคัญอย่างน้อย ๖ ประการ ที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ให้ผู้เรียนนึกถึงทำนองเพลงที่คุ้นเคย หรืออาจเลือกเพลงและดนตรีที่ปรากฏในสังคมและวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งเป็นตัวอย่างและเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของดนตรี ดังนี้

- **เสียงดนตรี (Musical Sound)** เป็นสีส่นของเสียง (Tone Color) ที่เกิดจากความถี่ของคลื่นเสียงความดัง - เบา สูง - ต่ำ ความเข้มที่หนาแน่น หรือโปร่งเบา มีระดับความดัง - เบาของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด สีส่นของเสียงที่แตกต่าง ระดับเสียงที่แตกต่าง เมื่อเกิดการเคลื่อนที่เป็นลิลาทำนองของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด เช่น ซอู้ของประเทศไทย ซองเกาะของประเทศพม่า ซีตาร์ของประเทศอินเดีย รือบับของประเทศอินโดนีเซีย ผิพาของประเทศจีน ไวโอลินของตะวันตก เป็นต้น

- เครื่องดนตรีเหล่านี้เมื่อได้ยินเสียงก็จะสามารถระบุชื่อเครื่องดนตรีได้ การรับฟังความไพเราะของดนตรีจึงพิจารณาได้จากสีส่นของเสียงดนตรี ความแตกต่างหลากหลายที่เกิดจากเสียงดนตรี เป็นคุณสมบัติที่แสดงให้เห็นคุณภาพของเสียง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับฟัง เพราะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ เช่น เสียงดังจะให้ความรู้สึกรุนแรงอำนาจ เสียงเบาจะให้ความรู้สึกละมุนวล เป็นต้น

- จังหวะดนตรี (Time Elements) เป็นส่วนประกอบสำคัญของดนตรี เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ดนตรีซับซ้อนไปอย่างเป็นระบบ จังหวะดนตรีสามารถจำแนกได้ ๓ ประเภท

อัตราจังหวะ (Meters)

- อัตราการเคลื่อนที่ของแนวทำนอง หรือเสียงในช่วงเวลาหนึ่งที่วางแบบให้มีจุดเน้นที่แน่นอน โดยแบ่งจำนวนเคาะจังหวะหลักออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน เช่น กลุ่มละ ๒ เคาะ ๓ เคาะ เป็นต้น เรียกกลุ่มเคาะแต่ละกลุ่มเป็น ๑ ห้อง กำหนดเครื่องหมายประจำจังหวะ (Time Signature) ด้วยสัญลักษณ์ที่เป็นตัวเลข ๒ ตัววางซ้อนกัน โดยวางอยู่หลังกุญแจประจำหลักที่ส่วนต้นของบรรทัด ๕ เส้น บรรทัดแรกของเพลง สังเกตได้จากเพลงที่บันทึกด้วยโน้ตสากล

จังหวะ (Rhythm)

- ภาระสวน หรือแบบรูป (Pattern) ของการเคาะจังหวะที่แบ่งซอยจังหวะให้เป็นตามแต่อัตราจังหวะกำหนดไว้ มีความถี่ - ห่างต่างกัน เพื่อให้ตรงตามกระบวนแบบหรือลีลาของบทเพลง สามารถสังเกตได้จากบทเพลง ซึ่งกำหนดชื่อเฉพาะของจังหวะไว้ เช่น จังหวะร่ำวง จังหวะวอลตซ์ จังหวะรีอก จังหวะแทงโก จังหวะโซล จังหวะสวิง จังหวะรุมบา เป็นต้น

อัตราความเร็ว (Tempo)

- อัตราความเร็วของการดำเนินจังหวะทุกส่วนทั้งส่วนอัตราจังหวะ ส่วนแบบรูปจังหวะ และส่วนอัตราความเร็ว ตัวอย่างที่ศึกษาได้ คือ เพลงสมัยนิยม หรือเพลงป๊อปปูล่าร์ (Popular Music) เพลงเหล่านี้จะระบุอัตราความเร็วด้วยคำว่า Slow หรือ Fast หรือ Quick นำหน้าชื่อลีลา หรือกระบวนแบบของบทเพลง เช่น Slow Tango หมายถึง จังหวะแทงโกอย่างช้า Quick Waltz หมายถึง จังหวะวอลตซ์อย่างรวดเร็ว เป็นต้น

- **ทำนอง (Melody)** เป็นอนุกรมของหน่วยเสียงดนตรีต่างระดับ (Pitches) และต่างอัตราความสั้น - ยาวของเสียง (Duration) ที่นำมาร้อยเรียงเข้ากันเป็นวรรคตอน หรือประโยคเพลง มีแนวทำนองหรือลีลาเคลื่อนไหวขึ้น - ลง สลับกัน โดยดำเนินไปตามหลักไวยากรณ์เพลง จากหน่วยที่เล็กที่สุดของทำนอง คือ หน่วยเสียง หรือคำของทำนอง หลายหน่วยเสียงเรียงเป็นวลี วรรคตอน ประโยคและท่อนเพลง ทำนองเพลงมีส่วนประกอบสำคัญ ดังนี้
- **โหมดเสียง (Mode) และบันไดเสียง (Scale)** คือ เสียงระดับสูง - ต่ำต่างๆ ตามระบบโหมดเสียงและบันไดเสียง ซึ่งจะปรากฏในบทเพลง ดังนี้

๑.เสียงในบันไดเสียงเพนทาทอนิก (Pentatonic Scale) จะประกอบไปด้วยเสียง C D E G A (โด เร มี ซอล ลา) เมื่อนำมา แต่งทำนองเพลงจะให้ความรู้สึกสบาย กระตุ้นให้อยากขับร้องตาม พบได้ในเพลงของประเทศต่างๆ

๒.เสียงในบันไดเสียงไดอะทอนิก (Diatonic Scale) จะประกอบไปด้วยเสียง C D E F G A B C (โด เร มี ฟา ซอล ลา ที โด) เสียงในระบบบันไดเสียงไดอะทอนิก โหมดเมเจอร์ เมื่อนำมาแต่งทำนองเพลงจะให้ความรู้สึกร่าเริง กล้าหาญ ตื่นเต้น บันไดเสียงไดอะทอนิก โหมดไมเนอร์ เมื่อนำมาแต่งทำนองเพลงจะให้ความรู้สึกโศกเศร้า ห่อเหี่ยว มีดทิม ลึกลับ

๓.เสียงในบันไดเสียงโครมาติก (Chromatic Scale) จะประกอบไปด้วยเสียง C C# D D# E F F# G G# A A# B C (โด โดชาร์ป เร เรชาร์ป มี ฟา ฟาชาร์ปซอล ซอลชาร์ป ลา ลาชาร์ป ที โด) เสียงในบันไดเสียงโครมาติก เมื่อนำมาแต่งทำนองเพลง จะให้ความรู้สึกกระด้าง ไม่กลมกล่อม แบ่งออกเป็น ๒ โหมด คือ

เสียงในโหมดเมเจอร์ (Major Mode) จะประกอบไปด้วยเสียง

C D E F G A B C (โด เร มี ฟา ซอล ลา ที โด)

เสียงในโหมดไมเนอร์ (Minor Mode) จะประกอบไปด้วยเสียง

A B C D E F G A (ลา ที โด เร มี ฟา ซอล ลา)

- **จังหวะ (Rhythm)** คือ การเรียบเรียงหน่วยเสียงจากหมวดเสียงและบันไดเสียงให้ต่อเนื่อง มีอัตราความสั้น - ยาวของเสียงแตกต่างกัน แต่ต้องอยู่ในกรอบจำนวนจังหวะเคาะหลัก หรืออัตราจังหวะที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ นักประพันธ์เพลงสามารถออกแบบจังหวะได้อย่างหลากหลาย
- **ทิศทางเดิน (Direction)** คือ การนำระดับเสียงต่างๆ จากบันไดเสียง หรือโหมดเสียงที่ต้องการมาบรรจบลงที่ตัวโน้ต เพื่อให้เกิดเป็นทำนองที่เคลื่อนที่จากเสียงหนึ่งไปยังเสียงหนึ่งร้อยเรียงต่อเนื่องกันไปจนจบวรรคตอน สามารถจำแนกได้ ๓ ลักษณะ ดังนี้

ทำนองเคลื่อนที่ขึ้น คือ ทำนองที่ตั้งต้นด้วยระดับเสียงต่ำและจบวรรคตอนด้วยระดับเสียงสูง ทิศทางเดินในลักษณะนี้มีผลทำให้ฟังแล้วเกิดอารมณ์ที่มีพลัง

ทำนองเคลื่อนที่ลง คือ ทำนองที่ตั้งต้นด้วยระดับเสียงสูงและจบวรรคตอนด้วยระดับเสียงต่ำ ทิศทางเดินในลักษณะนี้มีผลทำให้ฟังแล้วเกิดอารมณ์อ่อนคลาย

ทำนองอยู่คงที่ คือ ทำนองที่ระดับเสียงตั้งต้นกับระดับเสียงจบวรรคตอนเป็นเสียงระดับเดียวกัน ทิศทางเดินในลักษณะนี้มีผลทำให้ฟังแล้วเกิดอารมณ์ติดขัด แก้ไขด้วยการเอาทำนองเคลื่อนที่ขึ้น หรือเคลื่อนที่ลงมาต่อ

- **ลักษณะการเคลื่อนที่ของระดับเสียงที่อยู่ในทำนอง (Progression)** คือ ระดับเสียงจากอนุกรมเสียงในบันไดเสียง (Scale) และโหมด (Mode) ต่างๆ ที่บรรจุลงและเรียงกันในวรรคตอนของบทเพลง โดยจำแนกลักษณะการเคลื่อนที่ออกเป็นคู่ๆ จากโน้ตตัวหนึ่งไปยังโน้ตอีกตัวหนึ่งที่อยู่ถัดไป เรียงไปจนจบวรรคตอน สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ

การเคลื่อนที่ตามลำดับขั้นเสียง หรือเรียงเสียง (Conjunct) เช่น จาก “โด” ไป “เร” จาก “เร” ไป “มิ” จาก “มิ” ไป “ฟา” การเคลื่อนที่ของลำดับเสียงในลักษณะนี้ช่วยให้นักดนตรีบรรเลงเพลงได้ง่ายขึ้น ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกราบรื่น และฟังสบาย

การเคลื่อนที่ข้ามขั้นเสียง หรือเว้นเสียง (Disjunct) เช่น จาก “โด” ไป “มิ” จาก “โด” ไป “ซอล” จาก “ซอล” ไป “โดสูง” เป็นต้น การเคลื่อนที่ของลำดับเสียงในลักษณะนี้ทำให้นักดนตรีบรรเลงเพลงได้ยากขึ้น ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกตื่นเต้น มีพลังกำลัง

- **มิติ (Dimension)** คือ ความแคบ - กว้าง เรียกว่า “พิสัย” ของทำนอง บทเพลงยังมีช่วงเสียง หรือความแคบ - กว้าง มากเท่าใด ยิ่งทำให้นักร้อง นักดนตรีขับร้อง หรือการบรรเลงเพลงนั้นๆยากขึ้นตามไปด้วย
- **รูปร่างทรวดทรง (Contour)** คือ รูปร่างทรวดทรงของทำนอง สังเกตได้จากการลากเส้นจากหัวของตัวโน้ตตัวเริ่มต้น ทำนองในบรรทัด ๕ เส้น ผ่านไปยังหัวตัวโน้ตตัวอื่นๆ ที่บันทึกเรียงลำดับไปจนถึงหัวตัวโน้ตสุดท้ายที่จบวรรคตอน เส้นที่เกิดขึ้น คือ รูปร่างทรวดทรงของทำนองนั่นเอง
- **ระดับช่วงเสียง (Register)** คือ อนุกรมระดับเสียงในทำนองทั้งชุดที่ผู้ประพันธ์เพลงเลือกใช้ให้เหมาะสมกับช่วงเสียงของผู้ขับร้อง หรือเสียงของเครื่องดนตรีที่จะใช้บรรเลง และเนื้อหาสาระที่อยู่ในทำนอง เช่น

- ระดับช่วงเสียงของนักร้องชาย มีระดับต่ำกว่าระดับช่วงเสียงของนักร้องหญิง

- ระดับช่วงเสียงของทำนองที่ใช้พรรณนาเสียงนกร้อง ควรอยู่ในระดับช่วงเสียงสูง เป็นต้น

- **การประสานเสียง (Harmony)** การนำกลุ่มเสียงหลายระดับ ทั้งสูง กลาง ต่ำ และกลุ่มเสียงหลายคุณภาพ ทั้ง ไส้ ทึบ ทุ้ม แแหลม ฯลฯ มาบรรเลงร่วมกัน เพื่อสนับสนุนแนวทำนองหลักของบทเพลงที่เป็นศูนย์กลางของเสียงที่บรรเลงอยู่ ซึ่งแนวเสียงประสานจะช่วยแต่งเติมให้เสียงบรรเลงน่าสนใจยิ่งขึ้น และทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ความรู้สึกไปตามกลุ่มเสียงที่ใช้ เช่น ถ้าใช้กลุ่มเสียงกลมกลืน เสียงที่ประสานเสียงจะทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ความรู้สึกผ่อนคลาย สงบ และคล้อยตามเสียงบรรเลง ถ้าใช้กลุ่มเสียงกระด้าง เสียงที่ประสานเสียงจะทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์เครียด ไม่สงบและกระด้าง เป็นต้น

- **เนื้อดนตรี (Texture)** เกิดจากการบรรเลงดนตรีที่ครบทุกส่วน ทั้งจังหวะ ทำนอง เสียงประสาน และลีลาสอดประสาน ซึ่งทำให้เสียงดนตรีมีความหนาแน่นต่างกัน สามารถแบ่งออกเป็น ๔ ลักษณะ

เนื้อดนตรีแบบแนวเดียว (Monophonic)

- เนื้อดนตรีที่เกิดจากการบรรเลงแนวเดียว ไม่ว่าจะบรรเลงคนเดียว หรือหลายคน หรือหลายเครื่องดนตรีก็ตาม เนื้อดนตรีเช่นนี้จะเพิ่มความหนาแน่นของเสียง จะขึ้นตามจำนวนของเครื่องดนตรีที่ร่วมบรรเลง ความไพเราะของเสียงจะขึ้นอยู่กับฝีมือของการบรรเลง

เนื้อดนตรีแบบร่วมคอร์ด (Homophonic)

- เนื้อดนตรีที่เกิดจากการบรรเลง ๒ แนว โดยแนวหนึ่งจะเป็นทำนองหลัก และอีกแนวหนึ่งเป็นกลุ่มเสียงคอร์ดที่นำมาบรรเลงสนับสนุนในแนวตั้ง

เนื้อดนตรีแบบหลายแนว (Polyphonic)

- เนื้อดนตรีที่เกิดจากการนำทำนองสอดประสานมาบรรเลงพร้อมกัน แต่ละทำนองต่างก็มีแนวทางเดินของตน ทั้งนี้ ทุกทำนองสามารถสอดรับกันได้อย่างเหมาะสม โดยมีเสียงประสานแนวตั้งเป็นเสียงเชื่อมโยง

เนื้อดนตรีแบบร่วมคอร์ด (Homophonic)

- เนื้อดนตรีที่มีทำนองมากกว่า ๒ ทำนองขึ้นไป แนวทำนองต่างๆ เกิดการแปรทำนองจากทำนองหลักเดียวกัน ความสัมพันธ์ของแต่ละแนวทำนองที่เกิดจากการแปรทำนองหลักอยู่ที่จุดร่วมของเสียง มีการกำหนดจุดนัดพบของแนวทำนองต่างๆ ให้ตกที่จังหวะเดียวกันและเป็นเสียงเดียวกัน

- **บันไดเสียง (Scale)** เป็นมาตราเสียงดนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดเรียงอนุกรมของระดับเสียงดนตรีจากเสียงต่ำไล่ขึ้นไปหาระดับเสียงสูงเป็นขั้นๆ ตามลำดับ จากล่างไปสู่ตอนบนเหมือนขั้นบันได และอาจมีความห่างของขั้นเสียงไม่เท่ากันก็ได้ บันไดเสียงดนตรีของดนตรีสากลมี ๔ ลักษณะ แต่ละลักษณะจะมีชื่อเรียกเฉพาะ ดังนี้

บันไดเสียงเพนทาทอนิก

- บันไดเสียงที่จัดขั้นบันไดเป็น ๕ ขั้น แต่ละขั้นมีชื่อเรียกระดับเสียงและวางระยะห่างระหว่างขั้นเป็น ๑ เสียงเต็ม (Tone) และ ๑ ๑ ๒ เสียง หรือ ๓ ครึ่งเสียง (3 Semitones) ไว้ดังนี้

ขั้นที่	:	๑	๒	๓	๔	๕	(๑)
ตัวอย่างตัวโน้ต	:	C	D	E	G	A	(C)
หรือ	:	F	G	A	C	D	(F)
อ่านออกเสียงว่า	:	โด	เร	มี	ซอล	ลา	(โด)
หรือ	:	ฟา	ซอล	ลา	โด	เร	(ฟา)
ระยะห่างระหว่างขั้น	:		T	T	3S	T	3S

[T = ๑ เสียงเต็ม (1 Tone) 3S = ๓ ครึ่งเสียง (3 Semitones)]

บันไดเสียงไดอะทอนิก

- บันไดเสียงที่จัดขึ้นบันไดให้ช่วงทบหนึ่งๆ มี ๗ ชั้น แต่ละชั้นกำหนดมีชื่อเรียกระดับเสียงและวางระยะห่างระหว่างชั้นบันไดเป็น ๑ เสียงเต็ม (Tone) และครึ่งเสียง (Semitone) ไว้ดังนี้

ชั้นที่	:	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	(๑)
ตัวอย่างตัวโน้ต	:	C	D	E	F	G	A	B	(C)
อ่านออกเสียงว่า	:	โด	เร	มี	ฟา	ซอล	ลา	ที	(โด)
ระยะห่างระหว่างชั้น	:		T	T	S	T	T	T	S

[T = 1 Tone S = 1 Semitone]

- บันไดเสียงไดอะทอนิกมี ๒ โหมด คือ ไดอะทอนิกโหมดเมเจอร์ และไดอะทอนิกโหมดไมเนอร์ แต่ละโหมดจะจัดวางระยะห่างระหว่างชั้นบันไดเป็น ๑ เสียงเต็ม และครึ่งเสียงเหมือนกัน แต่อยู่ต่างที่กันในบางชั้นเท่านั้น เช่น โหมดเมเจอร์ ตั้งต้นที่เสียง “โด” ส่วนโหมดไมเนอร์ตั้งต้นที่เสียง “ลา” เป็นต้น

บันไดเสียงโครมาติก

- บันไดเสียงที่จัดขั้นบันไดให้ช่วงทบหนึ่งๆ มี ๑๒ ขั้น ให้แต่ละขั้นห่างกัน ๑ ครึ่งเสียง (1 Semitone) ทุกๆ ขั้น โดยกำหนดชื่อระดับเสียงประจำขั้น ดังนี้

ขั้นที่	:	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒ (๑)	
ตัวอย่างตัวโน้ต	:	C	C#	D	D#	E	F	F#	G	G#	A	A#	B	C
หรือ	:	C	D \flat	D	E \flat	E	F	G \flat	G	A \flat	A	B \flat	B	C

- เครื่องหมาย # เรียกว่า “ชาร์ป (Sharp)” ใช้แปลงเสียงที่มีเครื่องหมายนี้ติดอยู่ให้สูงขึ้นกว่าเสียงปกติอีก “ครึ่งเสียง (1 Semitone)”
- เครื่องหมาย \flat เรียกว่า “แฟลต (Flat)” ใช้แปลงเสียงที่มีเครื่องหมายนี้ติดอยู่ให้ต่ำลงกว่าเสียงปกติอีก “ครึ่งเสียง”

บันไดเสียงโฮลทอน

- บันไดเสียงที่จัดขึ้นบันไดให้ช่วงทบหนึ่งๆ มี ๖ ชั้น แต่ละชั้นมีระยะห่างเท่ากัน เช่น

ชั้นที่	:	๑	๒	๓	๔	๕	๖	(๑)
ตัวอย่างตัวโน้ต	:	C	D	E	F#	G#	A#	(C)
ระยะห่างระหว่างชั้น	:	T	T	T	T	T	T	

- วัฒนธรรมด้านดนตรีของอินเดียจะสัมพันธ์กับเทพเจ้าตามรากฐานและแนวคิดที่เกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์-ฮินดู โดยเฉพาะจากคัมภีร์พระเวท ความสำคัญของดนตรีอยู่ที่ทำนอง บันไดเสียง จังหวะและเสียงหนัก - เบา
- บทบาทของดนตรีจะมีความสำคัญต่อการบวงสรวงเทพเจ้า ชาวอินเดียเชื่อว่าเสียงดนตรีสามารถใช้สื่อสารกับเทพเจ้าได้ ขณะเดียวกันดนตรียังมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของผู้คน ทั้งใช้บรรเลงในงานพิธีกรรมต่างๆ ทางสังคม และใช้สร้างความรื่นเริงในลักษณะต่างๆ
- รูปแบบของดนตรีอินเดีย นอกจากจะพัฒนาในวงวัฒนธรรมของตนแล้ว ยังรับเอาวัฒนธรรมอิสลามและตะวันตกเข้ามา ผสมผสาน ทำให้ดนตรีและเพลงของอินเดียมีความหลากหลาย โดยเครื่องดนตรีของอินเดีย นอกจากมีใช้ในอินเดียแล้ว บางชนิดก็แพร่กระจายไปยังประเทศเนปาล ประเทศพม่า ประเทศไทย ประเทศกัมพูชา ฯลฯ

เครื่องดนตรีอินเดียที่ควรรู้จัก

- **ตานปุระ** เป็นเครื่องดนตรีที่มีบทบาทในการสร้างเสียงเครื่อง ที่เรียกกันว่า “เสียงโดรน” (Drone) เสียงของตานปุระ จะช่วยให้นักดนตรีคนอื่นๆ ที่ร่วมบรรเลงทราบตำแหน่งจังหวะของเพลง ศิลปินอินเดียมีความเชื่อว่าเสียงของตานปุระจะช่วยสื่อสารระหว่างมนุษย์กับเทพเจ้า
- **ซารังกี** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายที่ใช้การสี มีสะพาน หรือหย่องเป็นตำแหน่งให้ศิลปินใช้วางนิ้วกดสาย นิยมนำมาใช้บรรเลงประกอบการขับร้อง
- **ซิทาร์** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายใช้ดีด แต่เดิมซิทาร์มีสายจำนวน ๓ สาย ต่อมาได้พัฒนาให้มีจำนวนสายเพิ่มเป็น ๒๐ สาย ส่วนการจัดเรียงสายมีทั้งด้านบนและด้านล่างของตัวเครื่องดนตรี

ซิทาร์ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายทำให้เกิดเสียงด้วยวิธีการดีด

- **ขเซห์ไน** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าที่ได้รับอิทธิพลจากอาหรับ มีลักษณะเป็นปี่ลิ้นคู่ ลำโพงทำด้วยโลหะ มีรูเปิด - ปิดนิ้ว เพื่อเปลี่ยนระดับเสียงไปตามทำนองเพลง
- **ตัมบล้า** เป็นเครื่องดนตรีประเภทกลองมีเสียงดังไพเราะ ศิลปินต้องใช้เทคนิคในการตี เพื่อให้เกิดเสียงในลักษณะต่างๆ ตัมบล้ารับหนึ่งมีกลอง ๒ ใบ กลองใบเล็กอยู่ด้านขวาของผู้ตี ทำจากไม้ กลองใบใหญ่อยู่ด้านซ้าย ทำจากโลหะให้เสียงทุ้มต่ำ

- ดนตรีของชาวจีนมีทั้งที่เป็นของราชสำนักและของราษฎรทั่วไป สำหรับดนตรีของราชสำนักจักรพรรดิจีนทุกราชวงศ์ให้การสนับสนุน รวมทั้งชนชั้นสูงต่างมีค่านิยมในการศึกษาและบรรเลงดนตรี
- ลัทธิขงจื๊อที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อสังคมจีน ได้ให้ความสำคัญอย่างสูงกับดนตรี โดยมีการนำดนตรีมาบรรเลงประกอบในพิธีกรรมของราชสำนัก และพิธีสำคัญๆ หรือใช้ประกอบพิธีกรรมบวงสรวงเช่นไหว้เทพยดาฟ้าดินตามลัทธิความเชื่อ
- ประเภทของเครื่องดนตรีจีน จัดแบ่งออกเป็น ๘ หมวดหมู่ ตามวัสดุ อุปกรณ์ที่นำมาใช้ทำ เครื่องดนตรี คือ โลหะ หิน ไม้ ดิน หนัง ไม้ไผ่ น้ำเต้า และไหม เครื่องดนตรีของจีนที่ควรรู้จัก เช่น

เครื่องดนตรีจีนที่ควรรู้จัก

กู่เจิง

พิพา

- **กู่เจิง หรือ เจ่ง** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีด ลำตัว หรือกล่องเสียงทำด้วยไม้ มีนมพาดสายตามจำนวนสาย แต่เดิมกู่เจิงมีสาย ๑๒ สาย ปัจจุบันได้พัฒนาขึ้นจนมี ๑๖ สาย มีระดับเสียง ๓ ช่วงทบ เป็นเครื่องดนตรีโบราณที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฉินสามารถใช้บรรเลงเดี่ยว บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ หรือบรรเลงร่วมกับการขับร้องก็ได้
- **หยางฉิน** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย รูปทรงประกอบด้วยกล่องเสียง มีหลัก หรือหย่องรองรับสายคั่นตามขวาง ๔ แถว หยางฉินเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับอิทธิพลมาจากอาหรับ แต่ได้พัฒนารูปทรงและระบบเสียงตามแบบจีน ใช้ตีประกอบการแสดงอุปรากรร่วมกับวงเครื่องสาย ประเทศไทยเรียกหยางฉินว่า “ซิม” และรู้จักมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ดังปรากฏในชื่อเพลงจีนซิม
- **พิพา** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายของจีนที่รู้จักกันทั่วไป และยังแพร่กระจายไปสู่ดินแดนประเทศเวียดนาม ประเทศเกาหลี ประเทศมองโกเลียด้วย พิพามีรูปทรงคล้ายพิณ มี ๔ สาย มีนม ๑๖ อัน ใช้บรรเลงเดี่ยว หรือบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ
- **โซนา** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเป่าชนิดลิ้นคู่ หรือประเภทปี โซนาจะประกอบด้วยเลาปีที่ทำจากไม้และส่วนลำโพงทำจากโลหะ บนเลาปีเจาะรูสำหรับเปิด - ปิด เพื่อบังคับระดับเสียงทั้งสิ้น ๘ รู เป็นรูสำหรับนิ้วค้ำ ๑ รู รูสำหรับบังคับระดับเสียง ๗ รู โซนามีเสียงที่ดังฟังชัดมีบทบาทในการแสดงอุปรากรจีน และยังนิยมนำมาใช้บรรเลงเดี่ยว และบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ในขบวนแห่ต่างๆ

- ดนตรีของกัมพูชามีบทบาทเด่นในฐานะที่นำมาใช้ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อพิธีกรรมทางศาสนา สร้างความบันเทิง และใช้บรรเลงประกอบการแสดงโขน หนังใหญ่ ละคร และฟ็อนรำ
- ประเภทของวงดนตรีกัมพูชา เช่น วงพิณเพียต เป็นวงดนตรีพิธีกรรมที่ใช้ทั้งในราชสำนัก ในวัด ในงานพิธีกรรมทั่วไป วงอาร์ก เป็นวงดนตรีที่ใช้ประกอบในงานพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อทางวิญญาณ วงการ์ นิยมใช้บรรเลงในงาน มงคลสมรส และวงมโหรี วงอำไย วงเจรียงจเปย ใช้สำหรับงานรื่นเริงบันเทิงทั่วไป เป็นต้น
- อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู เป็นปัจจัยที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมดนตรีกัมพูชา บรรดาเครื่องดนตรีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพราหมณ์ - ฮินดูก็ถูกนำมาใช้ในงานพิธีกรรมทางศาสนาของกัมพูชาด้วย เช่น สังข์ กลอง เป็นต้น

เครื่องดนตรีกัมพูชาที่ควรรู้จัก

- **กระแสมุย** หรือพินน้ำเต้า ปลายด้านหนึ่งจะติดกล่องเสียง หรือกะโหลกที่ทำจากผลน้ำเต้าผ่าครึ่ง ถัดจากกะโหลกไปด้านบนมีลูกบิด ส่วนปลายอีกด้านของคันทันพินมีการเจาะเดือยสำหรับซึงสายพิน ๑ สาย เชื่อมกับลูกบิด การบังคับเสียงของกระแสมุยทำได้โดยการควบคุมการเปิด - ปิดของกะโหลกพินที่ต้องแนบกับระดับหน้าอกขณะตีคให้สัมพันธ์กับจังหวะ
- **เป็ยอ** หรือปี่อ้อ ในเครื่องดนตรีไทย ตัวปี่ (เลา) ทำจากไม้รวกปล้องเดียว ไม่มีข้อเจาะรูสำหรับเปิด - ปิด นิ้วเรียงตามลำดับด้านหน้า ๗ รู และมีนิ้วค้ำด้านหลัง ๑ รู เช่นเดียวกับขลุ่ย ส่วนที่เป็นลิ้นทำด้วยไม้อ้อเหลาจนบางลงและบีบให้แบนประกบกันในลักษณะของลิ้นแฝดแต่อีกด้านหนึ่งยังมีลักษณะกลมอยู่เพื่อให้สอดเข้ากับตัวของปี่ได้ เสียงของเป็ยอมีลักษณะแหบทุ้มและกังวาน

- ดนตรีของประเทศเวียดนามที่มีชื่อเสียง เป็นผลงานนับตั้งแต่ยุคสำริด คือ การสร้างกลองโลหะสำริดขนาดใหญ่ ที่เรียกว่า “มโหระทึก” ใช้ในพิธีกรรมทางการเกษตร โดยเฉพาะในพิธีขอฝน บ้างก็นำไปใช้ในการตีบอกสัญญาณในการสู้รบ

กลองมโหระทึก

วัฒนธรรมดองซอน ประเทศเวียดนามสร้างขึ้นตั้งแต่ยุคสำริด

- ดนตรีของเวียดนาม จะจัดแบ่งเครื่องดนตรีออกเป็น ๘ ประเภท คือ หิน โลหะ เส้นใยไหม ไม้ไผ่ ไม้เนื้อแข็ง หนังสัตว์ น้ำเต้า และดินเผา มีลักษณะคล้ายกับเครื่องดนตรีของจีน เนื่องจากได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมของจีน เครื่องดนตรีของเวียดนามที่ควรรู้จัก เช่น

เครื่องดนตรีเวียดนามที่ควรรู้จัก

ด้านตาม เป็นเครื่องดนตรีประเภทพิณของประเทศเวียดนาม ปัจจุบันนิยมนำไปประสมในวงดนตรีออร์เคสตราของเวียดนาม

- **ปี่เสน** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า เลาของปี่เสนทำด้วยไม้ไผ่ ลิ้นทำด้วยผิวไผ่หรือโลหะแผ่นบางๆ ลำตัวของปี่เจาะรูเปลี่ยนเสียงจำนวน ๗ รู เมื่อจะเป่า ผู้เป่าต้องอมปลายด้านหนึ่งที่เป็นส่วนของลิ้นเข้าไว้ในปาก แล้วบังคับลมออกมา
- **ปี่ต้อด** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า เลาของปี่ต้อดทำด้วยไม้ไผ่ ลำท่อกว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร เมื่อเป่าจะใช้จมูกเป่าลมเข้าไป ดังนั้น ขณะที่เป่าจึงใช้ช่องเสียงแนบกับจมูก จากนั้น จึงเป่าลมเข้าไปภายในให้เกิดเสียง ปี่ต้อดนิยมนำมาใช้เป่าประกอบการร้องเพลงกล่อมเด็ก
- **ด้านตาม** เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านของเวียดนามประเภทพิณ กลองเสียงทำด้วยไม้รูปทรงสี่เหลี่ยม คันทึณยาว มีสายจำนวน ๓ สาย นอกจากการตีเล่นทั่วไปแล้ว ยังนิยมนำด้านตามไปประสมในวงดนตรีออร์เคสตรา (Orchestra) ของเวียดนามด้วย
- **ตริงบานาร** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะของชนเผ่า ทำด้วยไม้ ๑๒ อัน ตีด้วยไม้ท่อน เพื่อช่วยสร้างจังหวะในการบรรเลง ซึ่งตัวท่อนทำด้วยไม้ไผ่ หรือแก่นไม้ นำมตักแต่งให้ได้เสียงตามต้องการ ปัจจุบันพัฒนาโดยใช้โลหะแทนไม้
- **จ่าง** เป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในชนกลุ่มน้อยเผ่าต่างๆ ของประเทศเวียดนาม ไม่ว่าจะเป็นชนกลุ่มน้อยเผ่าเอเดยารายในเตยเงวียนและชนกลุ่มน้อยเผ่าอื่นๆ แต่จ่างของชนเผ่าม้ง จังหวัดท่าหยาง ถือเป็นเครื่องดนตรีที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่นและเป็นเครื่องดนตรีคู่กายคู่ใจของหนุ่ม - สาวชาวม้งที่ใช้สื่อรักกัน

- วัฒนธรรมดนตรีของพม่า มีทั้งดนตรีแบบแผนที่เป็นของราชสำนัก ดนตรีของราษฎรและดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ บทบาทของดนตรีจะถูกนำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เพื่อความรื่นเริง ตลอดจนใช้ประกอบการแสดงด้วย
- วงดนตรีที่สำคัญ คือ วงชายวาย เป็นวงดนตรี เป็นวงดนตรีแบบแผนที่รู้จักกันทั่วไป และถือเป็นวงดนตรีประจำชาติ ใช้บรรเลงในงานพิธีของทางราชการ งานต้อนรับอาคันตุกะของรัฐบาล งานที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนใช้ในงานพิธีกรรมของราษฎรอีกด้วย

เครื่องดนตรีกัมพูชาที่ควรรู้จัก

- **ปี่เนห์** เป็นปี่ที่มีลำโพง กำพวดปี่ ลึนปี่ทำด้วยใบตาล เล่าปี่มีรู ๗ รู สำหรับเปลี่ยนระดับเสียง ปี่เนห์จะมีอยู่ด้วยกันหลายขนาด ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่
- **มองชาย** มีลักษณะเหมือนฆ้องของประเทศไทย จุดกำเนิดเสียงอยู่ที่การนำเอา “ลูกโหม่ง” ที่พม่าเรียกว่า “มอง” ซึ่งเป็นโลหะทองเหลืองที่ถูกตีขึ้นรูปให้กลมและแบนบางอย่างถาด มีปุ่มนูนขึ้นเป็นจุดกระทบตรงกลางมาประกอบบดติดกันเป็นจำนวน ๓ รวง จากนั้นนำไปร้อยเชือกผูกไว้ในรางไม้ ซึ่งพม่าเรียกว่า “ชาย” สำหรับใช้ไม้ตี มองชายหนึ่งชุดจะมีลูกโหม่งจำนวนทั้งหมด ๑๗ - ๑๘ ใบ ไล่เรียงขนาดจากใหญ่ไปทำเล็ก จัดเป็นเครื่องดนตรีที่นิยมนำมาใช้ในวงชายวายของพม่า
- **ซองเกาะ** เป็นพิณพม่าที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ของดนตรีพม่า เป็นเครื่องดนตรีของราชสำนักและชนชั้นสูง ศิลปะการเล่นซองเกาะได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องเดิมซองเกาะจะมีสายเพียง ๓ สาย แต่นักดนตรีพม่าได้เพิ่มเป็น ๑๖ สาย ดังที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน ซองเกาะเป็นเครื่องดนตรีที่นิยมนำมาบรรเลงในงานสำคัญต่างๆ ของทางการ สามารถนำมาใช้ในการบรรเลงเดี่ยวและบรรเลงประกอบกรับร้อง

ซองเกาะ

เป็นพิณพม่าที่มีความสวยงามและถือเป็นเครื่องดนตรีของราชสำนักและชนชั้นสูง

- ประเทศอินโดนีเซียได้รับอิทธิพลเครื่องดนตรีสำริดมาจากวัฒนธรรมดองซอนของประเทศเวียดนาม นอกจากนี้โหระทึกแล้วก็มีการสร้างฆ้อง แผ่นตีสำริดขนาดต่างๆ สำหรับใช้เป็นเครื่องตี รวมทั้งมีการสร้างเครื่องดนตรีอื่นๆ อีกหลายชนิด และสามารถนำมาประสมวงเป็นวงดนตรีขนาดใหญ่ได้ เรียกว่า “วงกาเมลัน”
- ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีอินโดนีเซียกับดนตรีไทย มีปรากฏมาตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยประเทศไทยได้นำเอาปี่ชวา กลองแขกมาบรรเลงในการรำอาวูช ใช้บรรเลงในขบวนแห่พยุหยาตรา มีการนำวรรณกรรมของชวามาแต่งเป็นบทละครเรื่องอิเหนาและเรื่องดาหลัง ใช้สำหรับแสดงละครใน มีการนำกลองแขกของชวามาตีเข้ากับปี่ชวา
- ในสมัยรัตนโกสินทร์ หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ยังได้นำเครื่องดนตรีอังกะลุงเข้ามาในประเทศไทย และมีการแต่งเพลงไทยให้มีสำเนียงชวา สำหรับใช้ในการบรรเลงอังกะลุงอีกด้วย

เครื่องดนตรีอินโดนีเซียที่ควรรู้จัก

- **รีอับ** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายที่ใช้คันชักอิสระ โดยทั่วไปมี ๒ สาย บางถิ่นมี ๓ สาย รูปร่างของรีอับมีลักษณะคล้ายกับซอสามสายของไทย ใช้บรรเลงเดี่ยวและบรรเลงประกอบการขับร้องทั้งในวงกาเมลันและในวงดนตรีของชาวบ้านทั่วไป
- **ซารอน** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี มีแผ่นโลหะจำนวน ๕ - ๗ ชั้น มีลักษณะคล้ายกับแผ่นระนาดเหล็กของไทย ตั้งเรียงโดยมีหลักโลหะปักหัว - ท้าย มีรางทำด้วยไม้ เพื่อเป็นกล่องเสียงใช้ไม้ตีที่ทำด้วยเขาควาย
- **ซูลิง** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าทำด้วยไม้ไผ่ มีลักษณะคล้ายกับขลุ่ย มีหลายขนาดให้เสียงที่ไพเราะ ใช้ประสมในวงกาเมลัน บรรเลงประกอบการขับร้องและในกิจกรรมต่างๆ
- **เซรูโน** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าที่มีลิ้นคู่ มีกำพวดสำหรับเสียบเข้ากับเลา ที่เลามีรูเปิด - ปิดเสียง ส่วนปลายเป็นปากลำโพงมีทั้งที่ทำด้วยไม้และโลหะ มีหลายขนาด ใช้ประสมในวงซ็องกลอง นิยมบรรเลงประกอบพิธีกรรมและประกอบการแสดงศิลปะ

เหตุการณ์ประวัติศาสตร์กับการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีในประเทศไทย

- ดนตรีเป็นศิลปะของมนุษยชาติที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดทางวัฒนธรรมของแต่ละ วัฒนธรรม จึงย่อมมีการผสมผสาน ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ซึ่งปัจจัยสำคัญ ๒ ประการ ที่มีอิทธิพลต่องานดนตรีของประเทศไทย คือ

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองกับงานดนตรี

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีกับงานดนตรี

ช่วงปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

- เพลงสรรเสริญพระบารมี เกิดจากเมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) เสด็จประพาสเกาะชวา เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๔ ขณะประทับอยู่ที่ประเทศสิงคโปร์ วงดุริยางค์ของอังกฤษต้องการบรรเลงเพลงเกียรติยศเพื่อรับเสด็จ
- สมัยนั้นประเทศไทยยังไม่มีเพลงเกียรติยศ จึงใช้เพลง “God Save the Queen” เพลงเกียรติยศของอังกฤษ บรรเลงรับเสด็จแทน และเมื่อทรงเสด็จไปยังเมืองปัตตาเวีย ประเทศอินโดนีเซีย ชาวฮอลันดาก็ได้สอบถามถึงเพลงประจำพระองค์ เพื่อจะได้นำไปบรรเลงรับเสด็จเช่นเดียวกัน
- เมื่อเสด็จนิวัตสู่ประเทศไทย ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการให้มีเพลงเกียรติยศสำหรับกษัตริย์ ครูดนตรีไทยได้เลือกเพลงบุหลันลอยเลื่อนในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) มาปรับปรุงเป็นเพลงสรรเสริญพระบารมี แต่ท่วงทำนองจังหวะยังไม่เหมาะสมกับการใช้เครื่องดนตรีสากลบรรเลง

- ต่อมาโปรดเกล้าฯ ให้นำทำนองเพลงที่ครูดนตรีชาวฮอลันดาเป็นผู้แต่งมาใช้ ส่วนเนื้อร้องเป็นบทพระนิพนธ์ของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจิตรเจริญ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ภายหลังพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) ทรงปรับคำบางแห่งให้สอดคล้องกันดังเนื้อเพลงที่ใช้ร้องกันอยู่ในปัจจุบัน
- สำหรับเพลงมหาชัย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจิตรเจริญ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงพระนิพนธ์ขึ้นเพื่อใช้เป็นเพลงเกียรติยศของประธานในพิธีที่เป็นพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ เช่น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นต้น
- ส่วนเพลงมหาฤกษ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงนำทำนองของเก่าครั้งสมัยอยุธยามาพระนิพนธ์ขึ้นให้เป็นการทำนองอย่างเพลงฝรั่ง ใช้ในวโรกาสที่เกี่ยวกับฤกษ์พิธี หรือช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดของงาน รวมทั้งใช้บรรเลงต้อนรับประธานในพิธีที่มีได้เป็นพระบรมวงศานุวงศ์

ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

- ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการใช้เพลงชาติฉบับที่พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ประพันธ์ทำนอง และขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) ประพันธ์เนื้อเพลง แต่ใช้เป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ อย่างไม่เป็นทางการ
- ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ รัฐบาลได้จัดประกวดเนื้อร้องเพลงชาติขึ้นใหม่ ผลปรากฏว่าเนื้อร้องของขุนวิจิตรมาตรายังคงได้รับการรับรองให้ใช้อีกต่อไป แต่มีการเพิ่มเนื้อร้องของนายฉันท ขำวิไล ต่อท้ายเข้ามาอีก ๒ บท ทำให้เนื้อร้องเพลงชาติยาวมาก
- เมื่อเปลี่ยนชื่อประเทศจากสยามมาเป็นไทย ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ทางราชการจึงเลือกใช้ทำนองเพลงเดิมของพระเจนดุริยางค์ ใช้เนื้อเพลงของพันเอกหลวงสารานุประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์) ซึ่งแต่งในนามของกองทัพบกได้รับคัดเลือกและนำมาใช้อย่างเป็นทางการ นับตั้งแต่วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นต้นมา

ช่วงสมัยรัฐธรรมนูญ

- การเมืองของประเทศไทยหลังปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา รัฐบาลมีความต้องการจะพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัยเหมือนอย่างตะวันตก รวมทั้งต้องการปลูกฝังให้คนไทยมีความคิดแบบชาตินิยม จึงพยายามกำหนดวัฒนธรรมใหม่ให้คนไทยยึดถือปฏิบัติแนวความคิดนี้มีความชัดเจนมากในรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๑ - ๒๔๘๗
- จอมพล ป. พิบูลสงครามได้ออกประกาศรัฐธรรมนูญถึง ๑๒ ฉบับ ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมหลายลักษณะ รวมทั้งดนตรีก็ถูกนำไปมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้สึกราชาชาตินิยมด้วย ซึ่งหน่วยงานที่เป็นหลักในการดำเนินงานสร้างจิตสำนึกรักชาติ ได้แก่ กรมศิลปากรและกรมโฆษณาการ บุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการทำงานก็คือ หลวงวิจิตรวาทการ (กิมเหลียง วัฒนปฤดา) ที่ใช้ละครเป็นเครื่องมือสื่อสารแนวคิดในการรักชาติ

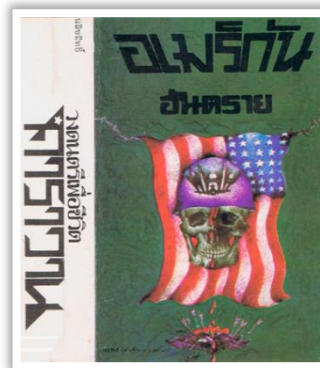
- ละครปลุกใจเรื่องต่างๆ ของหลวงวิจิตรวาทการ จะเน้นเนื้อหาสาระให้ผู้ชมตระหนักถึงความสามัคคี ความรักชาติ ความเสียสละเพื่อส่วนรวมผ่านตัวละคร บทร้อง และทำนองเพลง ดังที่ปรากฏในบทละครเรื่องเลือดสุพรรณ เรื่อง ราชมนู เรื่องศึกกลางเขือง เรื่องเจ้าหญิงแสนหวี เรื่องมหาเทวี

ละครเรื่องเลือดสุพรรณ เป็นละครที่ปลุกใจให้รักชาติ

ช่วงเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

- สภาพเหตุการณ์บ้านเมืองในขณะนั้น ได้เป็นแรงบันดาลใจให้ศิลปินสร้างสรรค์ดนตรีและบทเพลงออกมารับใช้สังคมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบทเพลงเพื่อชีวิต เพลงที่มีเนื้อหาสาระบอกเล่าเรื่องราวความเป็นไปในสังคม ให้ความหมายแก่ชีวิตของชนชั้นกรรมาชีพ การต่อต้านสินค้าต่างชาติ ความไม่เป็นธรรม
- เพลงเพื่อชีวิตจะใช้เครื่องดนตรีง่ายๆ แล้วแต่ความถนัด ผสมผสานระหว่างเครื่องดนตรีตะวันตกกับเครื่องดนตรีตะวันออก วงดนตรีเพื่อชีวิตในยุคนั้นมีอยู่หลากหลายวงเช่น วงคาราวาน วงแฮมเมอร์ เป็นต้น

- มีดนตรีในอีกลักษณะหนึ่ง คือ เพลงปลุกใจ ที่มีเนื้อหาสาระเน้นให้รักชาติ รักแผ่นดินต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ต่อต้านผู้ที่ทำให้บ้านเมืองเกิดความวุ่นวาย เช่น เพลงหนักแผ่นดิน เพลงถามคนไทย เพลงอยุธยารำลึก เพลงรักกันไว้เถิด เพลงตื่นเถิดชาวไทย เพลงตันตระกุลไทย เป็นต้น
- ปัจจุบัน สภาพบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญเกิดขึ้นในประเทศไทย แต่สภาพดนตรีก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปมากนัก เพียงแต่มีการปรับให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและการแข่งขันทางเศรษฐกิจของธุรกิจค่ายเพลง

- การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้ส่งผลให้งานดนตรีมีการพัฒนา ทั้งในระบบคอมพิวเตอร์ เครื่องดนตรี เครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง และการปรับปรุงรูปแบบของดนตรีจนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

- โทมัส อัลวา เอดิสัน (Thomas Alva Edison) นักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงของโลก ได้คิดประดิษฐ์เครื่องมือสำหรับใช้บันทึกเสียงดนตรีขึ้น และเรียกเครื่องมือชนิดนี้ว่า “เครื่องบันทึกเสียง เอดิสัน โฟโนกราฟ” (Edison Phonograph) ใช้บันทึกทำนองและจังหวะของบทเพลงเพื่อสื่อไปถึงผู้ฟังได้ มีความแตกต่างไปจากการบันทึกเพลงด้วยตัวโน้ตเหมือนแต่ก่อน

โทมัส อัลวา เอดิสัน (Thomas Alva Edison)

- มีการเริ่มต้นการพัฒนาระบบการบันทึกเสียงดนตรีอีกหลายรูปแบบในภายหลัง ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกเสียงลงในกระบอกเสียงไขผึ้ง (Wax Cylinder) การบันทึกเสียงลงในจานเสียงหรือแผ่นเสียง ใช้เปิดกับเครื่องเล่นจานเสียง (Gramophone)

เครื่องเล่นจานเสียง (Gramophone)

- นอกจากการประดิษฐ์เครื่องมือเกี่ยวกับการบันทึกเสียงแล้ว ยังมีการปรับปรุงคุณภาพของงานดนตรีโดยนักฟิสิกส์ชื่อว่า “อเล็กซานเดอร์ เจ. เอลลิส” (Alexander J. Ellis) ได้ศึกษาวิธีวัด ระยะเวลาชั้นคู่เสียง โดยกำหนดให้ ๑ ช่วงทบเสียง (Octave) มีค่าเท่ากับ ๑,๒๐๐ เซ็นต์ โดยแบ่งระยะครึ่งเสียงในดนตรีตะวันตกเท่ากับ ๑๐๐ เซ็นต์ วิธีคิดเช่นนี้ยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบัน

- ในประเทศไทย เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่งานดนตรีให้ได้รับความนิยมจากนักฟังเพลงมากขึ้น เพราะนับตั้งแต่ที่มีการเปิดใช้ไฟฟ้าครั้งแรกในพระนคร เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๒๗ โดยจอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) ได้มอบหมายให้ครูฝึกทหารชาวอิตาลีเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อเครื่องจักรไฟฟ้าจากประเทศอังกฤษ

- เมื่อมีกระแสไฟฟ้าแล้ว พลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ได้ทรงเริ่มกระจายเสียงจากวังบ้านดอกไม้ เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๖ กระจายเสียงข่าวสารของทางราชการ มีรายการบรรเลงดนตรีของวงต่างๆ ตามมาทั้งวงดนตรีสากล วงดนตรีไทยสากล และวงดนตรีไทย ฯลฯ ทำให้ประชาชนมีโอกาสดูรับฟังข่าวสารและบทเพลงจากรายการต่างๆ ทั้งในพระนครและต่างจังหวัด

- ในปัจจุบันพัฒนาการของการดนตรีได้ปรับตามเทคโนโลยีระบบดิจิทัล คือ นอกจากการนำเสียงดนตรีไปสู่ผู้ฟังผ่านทางวิทยุกระจายเสียงแล้ว ยังพัฒนาไปสู่การเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต จนเข้าสู่ระบบดาวเทียมที่ในปัจจุบันถือว่าเป็นสื่อเผยแพร่ที่มีความสำคัญในการนำเพลงไพเราะสู่กลุ่มผู้ฟังเพลงทั่วโลก

- ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้ส่งผลให้งานดนตรีมีการพัฒนา ทั้งในระบบคอมพิวเตอร์ การพัฒนาเครื่องดนตรี เครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง และปรับปรุงรูปแบบของดนตรีให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อนำบทเพลงไพเราะสู่ผู้ฟังให้ได้รับความสุขอย่างเต็มที่

